CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

Cauza Nideröst-Huber împotriva Elveţiei [1]

În cauza Nideröst-Huber împotriva Elveţiei[1],

Curtea europeană a Drepturilor Omului, constituită, în conformitate cu articolul 43 al convenţiei pentru apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăţilor fundamentale („Convenţia") şi cu clauzele pertinente ale regulamentului său B[2] , într-o cameră alcătuită din următorii judecători.

Dnii R. Bernhardt, preşedinte,
Thór Vilhjálmsson,
R. Macdonald,
C. Russo,
J. De Meyer,
N. Valticos,
R. Pekkanen,
L. Wildhaber,
K. Jungwiert,

Precum şi Dnii H. Petzold, grefier, şi P.J. Mahoney, grefier adjunct.

După ce a deliberat în camera de consiliu la 26 septembrie 1996 şi la 27 ianuarie 1997,

A pronunţat hotărârea de mai jos, adoptată la la 27 ianuarie 1997.

PROCEDURA

1. Cazul a fost deferit Curţii de către Comisia Europeană a Drepturilor Omului („Comisia") şi de către Guvernul Elveţiei („Guvernul") la 8 decembrie 1995 şi respectiv la 20 februarie 1996, în termenul de trei luni prevăzut de art. 32 § 1 şi art. 47 (art.32-1, art. 47) din Convenţie. La origine se află plângerea (nr. 18990/91) formulată împotriva Elveţiei, prin care Comisia fusese sesizată în temeiul articolului 25 (art. 25) de către nouă cetăţeanul elveţian dl. Armin Niderost –Huber , la data de 17 octobrie 1991.

Cererea Comisiei face trimitere la dispoziţiile art. 44.şi 48 şi la declaraţia p rin care Elveţia a recunoscut jurisdicţia obligatorie a Curţii (art. 46); în sesizarea Guvernului se învocă articolele 45, 47 şi 48. Ambele au ca obiect obţinerea unei decizii prin care săn se stabilească, dacă în funcţie de situaţia de fap, statul pârât a încălcat exigenţele Articolul 6 paragraful 1.

---

[1] Cazul poartă numărul 104/1995/610/698. Primele două cifre indică poziţia cazului pe lista cazurilor transmise Curţii în anul corespunzător (a doua cifră). Ultimele două numere indică poziţia cazului transmis Curţii de la crearea sa şi pe lista cererilor iniţiale corespunzătoare la Comisie.
[2] Regulamentul B, intrat în vigoare la 2 octombrie 1994, se aplică tuturor cazurilor referitoare la Statele legate prin Protocolul nr. 9.

2. Ca răspuns la ancheta efectuată în conformitate cu Regula 33 §3 (d) din Regulamentul Curţii B, reclamanţii şi-au exprimat dorinţa de a participa la audiere în faţa Curţii şi au desemnat un avocat care urma să-i reprezinte (Regula 31).

3. Camera care urma să se constituie include *ex officio* pe dl M. L. Widlhaber, judecător ales din partea Elveţiei (articolul 43 din Convenţie), dl R. Bernard vice-preşedintele Curţii (Regula 21§ 3 (b)). La 21 februarie 1996, în prezenţa Grefierului, Preşedintele Curţii a tras la sorţi numele celorlaţi cinci membri, şi anume, Thór Vilhjálmsson, R. Macdonald, C. Russo, J. De Meyer, N. Valticos, R. Pekkanen, şi K. Jungwiert (articolul 43 din Convenţie şi Regula 21 § 5).

4. În calitate de Preşedinte al Camerei (Regula 21§ 5), dl Bernhard, acţionând prin grefierul, s-a consultat cu Agentul Guvernamental („Guvernul") şi Delegatul Comisiei asupra organizării procedurii. În conformitae cu ordonanţa emisă în consecinţă, grefierul a primit la 26 şi 29 iulie 1996 memoriile Guvernului şi reclamantului, La 7 august 1996, Comisia i-a furnizat diverse documente solicitate de grefier urmând instrucţiile preşedintelui camerei.

5. În conformitate cu decizia Preşedintelui, la data de 24 septembrie 1996 a avut loc audierea publică la Palatul Drepturilor Omului de la Strasbourg. Curtea a ţinut înainte o şedinţă preliminară.

În faţa Curţii s-au prezentat:

- pentru Guvern

Dnii P. Boillat, şeful secţiei drept european
Şi afaceri internaţionale,
oficiul federal al justiţiei, agent;
A. von Kessel, secţia de drept european
şi afaceri internaţionale,
Ofocoul federal al justiţiei,
J.-M. Piguet, serviciul de reviziune al legislaţiei federale
Pentru organizare judiciară
Oficiul federal al justiţiei, consilieri,

- pentru Comisie

Dl N. Bratza, delegat,

- pentru reclamant

Dna M. Ziegler, avocat la Lachen, reprezentant,
Dna H. Marty, avocat la Lachen, consilier.

Curtea a audiat declaraţiile Dlui Bratza, Dnei Ziegler şi Dlui Boillat.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANŢELE CAUZEI

6. Cetăţean al elveţiei născut în 1940, Dl Armin Nideröst-Huber locuieşte la Rickenbach (Elveţia).

7. la 9 decembrie 1985, el a fost revocat fără preaviz din funcţiile sale de preşedinte al consiliului de administrare (*Verwaltungsratspräsident)* şi de director general *(Geschäftsführer)* al unei societăţi elveţiane anonime cu răspundere limitată (*Aktiengesellschaft)* de tip familial, în rezultatul unei schimbări a majorităţii acţionarilor.

8. La 29 iulie 1986, el a intentat o acţiune împotriva acestei societăţi pentru întârzierea salariului şi a unei indemnizaţii de separare (Abgangsentschädingung). Tribunalul de district (Bezirksgericht) i-a respins cererea la 22 septembrie 1988.

9. la 19 iunie 1990, tribunalul cantonului (Kantonsgericht9 din Schwyz a respins apelul reclamantului (Berufung). Subscriind la motivele primului judecător, al a considerat că este justificată revocarea litigioasă: în lupta care îl opunea pe Dl Niderost-Huber faţă de acţionarii minoritari, acesta neglijase interesele societăţii în profitul propriilor sale itnerese. Astfel el a pierdut încrederea noii majorităţi în capacităţile sale de administrare loială a societăţii.

10. reclamantul a sesizat atunci tribunalul federal cu un recurs (Berufung) pe care l-a depus la 12 octobrie 1990 la tribunalul cantonului. Acesta l-a transmis la 22 octombrie la tribunalul de mare instanţă şi a l-a anexat la dosar şi o pagină cu observaţii (Stellungnhame zur Berufung), care nu au fost comunicate reclamantului. Ele au concluzionat asupra respingerii recursului, dntre care ele au respins anumite motive, subliniind, printre altele, că revocarea litigioasă era consecinţa legitimă a comportamentului refractar şi nelegal pe care Domnul Niderost-Huber l-a manifestat pe parcursul anilor cînd s-a aflat la conducerea societăţii.

11. Ea a prezentat la 12 decembrie 1990, concluzii (berufungsanctvort) care au fost comunicate Dlui Nideros-Huber.

12. La 1 martie 1991, Tribunalul federal a respins recursul în reformă. După părerea lui, pe bună dreptate tribunalul cantonului a considerat justificată revocarea fără preîntîmpinare a celui vizat, din moment ce acesta abuzase de majoritatea sa în societate pentru a servi interesle personale, în mod sistematic dispreţuind minoritatea acţionarilor, chiar încălcînd deciziile obligatorii judiciare; noua majoritate deci a putut să-l revice imediat.

13. Hotărîrea a fost notificată reclamantului la 30 aprilie 1991. În aceeaşi zi, el a cerut tribunalului federal textul observaţiilor făcute de tribunalul cantonului (paragraful 10 de mai sus). El l-a obţinut la 2 mai 1991,

II. DREPTUL INTERN PERTINENT

14. Articolul 56 din legea federală cu privire la sistemul judiciar din 16 decembrie 1943 prevede:

„Autoritatea cantonală avizează imediat partea adversă despre concluziile recursului, chiar dacă acesta ar putea fi întîrziat, şi adresează tribunalului federal, în curs de o săptămînă, actele recursului, o copie a hotărîrii finale şi a hotărîrilor incidente, care a precedat-o, precum şi dosarul complet şi, dacă este cazul, observaţiile sale; ea indică de altfel tribunalului data notificării hotărîrii atacate, data la care actul i-a parvenit sau i-a fost inmînat sau a fost trimis prin poştă şi data l-a care a fost comunicat părţii adverse."

PROCEDURA ÎN FAŢA COMISIEI

15. În cererea sa din 17 octombrie 1991 prezentată Comisiei (nr. 18990/91), Dl Niderost-Huber se plîngea de faptul că în pofida articolului 6 § 1 din Convenţie, el nu a obţinut comunicarea observaţiilor adresate de către Tribunalul cantonului din Schwyz Tribunalului federat şi a fost deci lipsit de posibilitatea de a le comenta înainte ca acesta să statueze.

16. Comisia a decclarat cererea admisibilă la 17 ianuarie 1995. În raportul său din 23 octombrie 1995, ea a concluzionat, cu 25 de voturi contra 4, încălcarea articolului 6 § 1. textul integral al avizului său şi cele două opinii disidente sunt anexate la această hotărîre*.

CONCLUIILE PREZENTATE CURŢII

17. În memoriul său, Guvernul „invită Curtea să spună că Elveţia nu a încălcat Convenţia europeană pentru Drepturile Omului din motivul că nu a dat curs cererii introduse de Dl Niderost-Huber".

18. Din partea sa, reclamantul roagă Curtea „să constate că a fost încălcat articolul 6 § 1 din Convenţie".

ÎN DREPT

I. CU PRIVIRE LA ÎNCĂLCAREA PRETINSĂ A ARTICOLULUI 6 § 1 DIN CONVENŢIE

19. Dl Niderost-Huber a pretins încălcarea articolului 6 § 1 din Convenţie, în termenii căreia:

« Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, (...) o instanţă (...), care va hotărî, fie asupra încălcării drepturilor şi obligaţiilor sale cu caracter civil (...)».

În pofida unei cereri explicite, tibunalul federal nu i-a comunicat înainte de a fi statuat, obsrevaţiile tribunalului cantonului Schwyz, lipsindu-l astfel de orice posibilitate de a face cunoştinţă cu el, şi în caz de necesitate de a le comenta în timp util. Astfel, transmiterea lor ar fi fost cu atît mai necesară cu cît ele ar fi completat hotărîrea atacată şi pe care tribunalul federal a respins net unele pasaje din hotărîre. Pe scurt, a fost încălcat principiul egalităţii armelor şi dreptul la un proces echitabil.

20. După părerea Guvernului, observaţiile în cauză nu conţineau nici un detaliu nou care să nu fi fost deja explicit expus în hotărîrea Tribunalului cantonului din 19

---

* *Nota grefierului:* din motive de ordin practic, el va fi figura doar în ediţia imprimată (Culegere de hotărîri şi decizii. 1997-I), însă oricine îl poate procura la grefă.

iunie 1990. De fapt, dacă ele ar fi prezentat elemente noi şi serioase pe care Tribunalul federal ar fi dorit să le ia în considerare, ele ar fi trebuit să efectueze un schimb ulterior un schimb de înscrisuri sau să ordone dezbateri, ceea ce nu a făcut.

În realitate, capacitatea prevăzută de articolul 56 din legea federală a sistemului judiciar (paragraful 14 de mai sus) vizau doar, în scop de economie a procedurii să permită jurisdicţiilor cantonului de a apăra hotărîrea lor împotriva criticii la care era expus. În nici un caz, acestea nu ar putea să profite de ele pentru a completa deciziile lor.

În speţă, faptul că nu au fost transmise observaţiile dlui Niderost-Huber nu a avut nici o consecinţă deoarece societatea reclamată, ea cu atît mai mult nu a obţinut o copie. Chira într-un caz contrar, o comunicare nu ar fi putu să se facă decît în calitate de informaţie, căci conţinutul observaţiilor nu necesitau nici un răspuns din partea părţilor, care de fapt au avut deja posibilitatea să-şi apere cauza, una formulînd un recurs în reformă , alta – răspunzînd la el.

Pe scurt, fiind considerată, în lumina întregii proceduri, necomunicarea observaţiilor litigioase, ea nu ar fi agravat prin nimic situaţia persoanei vizate.

21. Comisia nu vede nici o încălcare a principiilor egalităţii armelor. Din contra, ea vede în netransmiterea observaţiilor către reclamant şi în imposibilitatea pentru el de a le comenta în timp util, o încălcare a dreptului la un proces echitabil în sensul articolului 6.

22. Curtea consideră mai întîi, că depunerea observaţiilor de genul celora în cauză nu este incompatibilă cu exigenţele unui proces echitabil, chiar dacă este vorba despre o practică puţin răspîndită în Statele membre ale Consiliului Europei. În speţă, probleme este provocată doar de faptul că observaţiile nu au fost comunicate reclamantului.

23. Principiule egalităţii armelor – unul din elementele noţiunii celei mai largi a procesului echitabil – cele ca fiecare parte să poată oferi o posibilitate rezonabilă de a prezenta cauza sa în condiţii care nu-l plasează într-o situaţia net dezavantajoasă în raport cu adversarul său. (vezo, printre altele, hotărîrea Ankerl c. Elveţiei din 23 octombrie 1996, Culegere de hotărîri şi decizii 1996-V, pag. 1567-1568, § 38).

În aceste circumstanţe, observaţiile Tribunalului cantonului nu au fost comunicate niciuneia dintre părţile la litigiul în faţa Tribunalului federal: nici reclamantului, nici soeităţii reclamate. În ceea ce-l priveşte, tribunalul cantonului, jurisdicţie independentă, nu putea fi considerat ca un oponent al vreuneia dintre părţi. În consecinţă, nu a fost încălcat principiul egalităţii armelor.

24. Totuşi, noţiunea de proces echitabil implică de asemenea în principiu dreptul pentru părţile la proces de a face cunoştinţă cu orice document sau observaţie prezentate judecătorului şi de a-l discuta (vezi hotărîre Lobo Machado c. Portugaliei şi Vermeulen c. Belgiei din 20 februarie 1996, Culegere 1996-I, respectiv pag. 206, § 31, pag. 234, § 33).

25. După părerea Guvernului, această regulă se aplică în cazurile în care, la fel ca în cazurile Lobo machado şi vermeulen citate mai sus, precum şi în cauza Bulut c. Austriei (hotărîrea din 22 februarie 1996, Culegere 1996-II), o autoritate a luat iniţiativa de a prezenta concluziile sau observaţiile

destinate să sfătuie sau să influenţeze o jurisdicţie. Or, în acest caz, tribunalul cantonului s-ar fi limitat să răspundă atacurilor împotriva hotărîrii sale în recursul în reformă. Astfel, el nu ar fi invocat nici un element care nu figura deja în decizia luată.

26. Curtea notează că, chiar dacă s-a limitat la o pagină, observaţiile în cauză nu conţinueau, cu atît mai puţin, un aviz motivat cu privire la temeiul recursului în reformă, cerînd explicit respingerea lor. Precum subliniază delegatul Comisiei ele vizau deci în mod vădit să influenţeze în mod vădit decizia Tribunalului federal.

27. În această privinţă puţin importă efectul lor real asupra ei. În orice caz, precum observaţiile unei jurisdicţii independente care, în plus, cunoştea perfect dosarul pentru a-l examina în fond, părea puţin probabil ca Înalta instanţă nu le-ar fi atras atenţia. Este convenabil deci, cu atît mai mult, de a-i oferi reclamantului de a le comenta, dacă el doreşte acest lucru.

28. De asemenea, puţin importă că cauza ţine de conteciosul civil unde, după cum afirmă pe bună dreptate Guvernul, autorităţile naţionale beneficiază de o marjă mai mare decît în domeniul penal (vezi, hotărîrile Dombo Beheer B.V. c. Olandei din 27 octombrie 1993, seria A nr. 274, pag. 19, § 32, şi Levages Prestations services c. Franţei din 23 octombrie 1996, Culegere 1996-V, pag. 1544, § 46). În rezultat, reiese din hotărîrile Lobo Machado şi Vermeulen menţionate mai sus că în această materie, exigenţele care decurg din dreptul la o procedură contradictorie sunt aceleaşi atît în dreptul civil, cît şi în dreptul penal (respetic pag. 206, §31, şi pag. 234, § 33).

29. cu atît mai mult nu este altfel atunci cînd, din avizul juriosdicţiilor vizate, observaţiile nu prezintă nici un fapt sau argument care nu a figurat deja în hotărîrea atacată. Această apreciere, în realitate, aparţine doar părţilor la litigiu: anume ele trebuie să aprcieze dacă un document trebuie comentat. Se are în vedere în special încrederea uustiţiabililor în funcţionarea justiţiei: ea se fondează, printre altele, pe asigurarea de a se putea exprima cu privire la orice document din dosar.

30. Fără îndoială, depunerea observaţiilor de genul celora puse în cauză în speţă, urmăreşte un scop de economie şi de accelerare a procedurii, precum demonstrează jurisprudenţa sa, Curtea acordă o mare importanţă acestui obiectiv, care totuşi nu ar putea justifica încălcarea unui principiu atît de fundamental ca dreptul la o procedură contradictorie. De fapt, articolul 6 § 1 vizează în primul rînd să apere interesle părţilor şi interesele unei bune administrări a justiţiei (vezi, mutatis mutandis, hotărîrea Acquaviva c. Franţei din 21 noiembrie 1995, seria A, nr. 333-A, pag. 17, § 66).

31. În speţă, respectarea dreptului la un proces echitabil, garantat de articolul 6 din Convenţie cerea ca Domnul Nideros-Huber să fie informat cu privire la trimiterea observaţiilor de către Tribunalul cantonului şi ca el să aibă posibilitatea de ale comenta.

Astfel, este de alfel, după cum a explicat Guvernul în timpul audierilor în faţa Curţii, practica obişnuită aTribunalului federal. Ea nu a fost respectată în acest caz.

32. Astfel, a fost încălcat articolul 6 § 1.

II. CU PRIVIRE LA APLICAREA ARTICOLULUI 50 DIN CONVENŢIE.

33. În termenii articolului 50 din Convenţie:

„Dacă decizia Curţii declară că o decizie sau o măsură dispusă de o autoritate judiciară sau de oricare altă autoritate a unei Părţi contractante este în întregime sau parţial în opoziţie cu obligaţiunile ce decurg din (...) Convenţie şi dacă dreptul intern al acelei Părţi nu permite să se şteargă decît incomplet consecinţele acestei decizii sau ale acestei măsuri, decizia Curţii acordă, dacă este cazul, părţii lezate o reparaţie echitabilă."

A. Pagube

34. Pentru pagube materiale , Dl Niderost-Huber a solicitat 8.500 franci elveţieni şi pentru cheltuielile în faţa Curţii federale 3.500. Pentru daunele morale, el a solicitat 3.000 franci elveţieni.
35. Guvernul a solicitat respingerea acestor pretenţii, argumentând că Curtea nu terbuie să examineze cazul în locul autorităţilor elveţiene.
36. Delegatul Comisiei în această problemă s-a referit la decizia Curţii în cazurile menţionate mai sus Lobo Machado şi Vermeulen.
37. Curtea a menţionat că nu există o legătură cauzală între încălcările invocate şi reparaţia solicitată; nu se poate specula pe rezultatul cauzei dacă ar fi existat o încălcare a articolulu6, paragraf 1.

Cât priveşte prejudiciul moral, Curtea consideră că hotărârea sa constituie o compensaţie suficientă prin faptul că a constatat încălcarea articolului 6, paragraf 1.

B. Costuri şi cheltuieli

38. Dl Nideros-Hubar de asemenea a solicitat rambursarea a 18.500 franci elveţieni, pentru cheltuielile în faţa Curţii federale (CHF 7.725) şi cele în faţa organelor Convenţiei (CHF 10.775).
39. Delegatul Comisiei a făcut referire la hotărârile în cazurile menţionate mai sus Vermeulen şi Bulut.
40. Având în vedere cheltuielile suportate de dl Nideros-Huber la Strasbourg, Curtea i-a acordat suma reclamată, mai exact 10.775 CHF.

PENTRU ACESTE MOTIVE, CURTEA ÎN UANIMITATE

1.*Hotărăşte,* că a avut loc încălcarea articolului 6, paragraf 1 din Convenţie;

2. *Hotărăşte,* că prezenta hotărâre constituie o satisfacţie echitabilă suficientă pentru prejudiciile suportate;

3. *Hotărăşte,*

a) Statul pârât să plătească reclamantului, în termen de trei luni, 10,775 franci elveţieni pentru costuri şi cheltuieli;

4. *Respinge* pentru surpulis cererea de satisfacţie echitabilă.

Redactată în limbile engleză şi franceză, apoi pronunţată în şedinţă publică la Palatul Drepturilor Omului, Strasbourg, 18 februarie1997.

Semnat: Rudolf BERNHARD, preşedinte
Semnat: herbert PETZOLD, grefier